

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3392/2023
31.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Жељка Шкорића и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Весна Миљковић, адвокат из ..., против туженог „МР ВЈО“ д.о.о. Београд, чији је пуномоћник Ненад Алексић, адвокат из ..., одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1756/22 од 06.10.2022. године, у седници одржаној 31.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1756/22 од 06.10.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 527/20 од 15.12.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде за поштовање клаузуле забране конкуренције по престанку радног односа, у року од осам дана од дана пријема преписа пресуде исплати износ од 50.000 евра у динарској противвредности према продајном курсу Народне банке Србије на дан исплате са законском затезном каматом од 07.05.2017. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 358.465,00 динара, у року од осам дана од дана пријема преписа пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1756/22 од 06.10.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 527/20 од 15.12.2020. године. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова другостепеног парничног поступка као неосновани.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију туженог, са захтевом за накнаду трошкова.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23-други закон) у даљем тексту: ЗПП и нашао да је ревизија туженог неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је на основу Уговора о раду од 28.02.2009. године био у радном односу код туженог на неодређено време, почев од 01.03.2009. године. Анексом уговора о раду број ../14 од 01.10.2014. године, уговорена је обавеза тужиоца, менаџера продаје у Сектору продаје, да у периоду од 2 (две) године од дана раскида уговора, без обзира на разлог раскида, неће предузимати у своје име и за свој рачун или у име и за рачун трећих лица, на територији Србије, радње које би биле конкурентне пословној делатности послодавца и да неће предузимати, директно или индиректно, било коју радњу у интересу или у корист пословних партнера послодавца (закључивањем уговора о раду или ангажовањем кроз друге облике запослења, лично или преко посредника у напред наведеном смислу). Са друге стране, на име придржавања запосленог забране конкуренције послодавац је дужан запосленом, за сво време трајања забране конкуренције исплаћивати по сопственом избору накнаду у износу од 50.000 евра, која исплата ће се извршити у динарској противвредности по продајном курсу НБС на дан исплате, у року од 30 дана од дана престанка радног односа. Решењем туженог од 03.04.2017. године, тужиоцу је престао радни однос 07.04.2017. године.

Према становишту Врховног суда, правилан је закључак нижестепених судова да је тужбени захтев тужиоца за исплату уговорене накнаде основан.

Одредбом члана 161. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 75/14), прописано је да уговором о раду могу да се утврде послови које запослени не може да ради у своје име и за свој рачун, као и у име и за рачун другог правног или физичког лица, без сагласности послодавца код кога је у радном односу (у даљем тексту: забрана конкуренције), а ставом 2. истог члана, да забрана конкуренције може да се утврди само ако постоје услови да запослени радом код послодавца стекне нова, посебно важна технолошка знања, широк круг пословних партнера или да дође до сазнања важних пословних информација и тајни.

Према одредби члана 162. став 1. наведеног закона, уговором о раду послодавац и запослени могу да уговоре и услове забране конкуренције у смислу члана 161. овог закона по престанку радног односа, у року који не може да буде дужи од две године по престанку радног односа. Према ставу 2. истог члана, забрана конкуренције из става 1. овог члана може се уговорити ако се послодавац уговором о раду обавезе да ће запосленом исплатити новчану накнаду у уговореној висини.

Следом прописаног наведеним одредбама закона, у конкретном случају се ради о забрани конкуренције са продуженим дејством која се утврђује уговором о раду, односно анексом уговора о раду, али тако да клаузула забране важи и по престанку радног односа. При том, смисао ове забране је исти као и када је уговорена у току

трајања радног односа, с тим да је послодавац обавезан да запосленом плати новчану накнаду, чија се висина, такође, утврђује уговором о раду односно анексом уговора о раду.

Дакле, забрана конкуренције представља факултативну установу која се уговара, тако да се послови обухваћени клаузулом забране не могу обављати без сагласности послодавца код кога је запослени у радном односу, а ако се послодавац сагласи да се ти послови могу обављати, клаузула забране конкуренције остаје без дејства. Наведено произлази из садржине ове забране дефинисане чланом 161. став 1. Закона о раду, која није апсолутна, већ послодавац може дати сагласност у сваком конкретном случају да се забрањени послови ипак обављају. Међутим, будући да је забрана конкуренције саставни део уговора о раду који се закључује у писаној форми (члан 32. став 1. Закона о раду) и сагласност послодавца да се забрањени послови могу обављати мора имати писану форму. Тако дата сагласност искључује примену уговорене клаузуле забране конкуренције и зато њена форма не може бити другачија од форме забране. Пошто забрана конкуренције са продуженим дејством настаје даном престанка радног односа, са којим даном у конкретном случају тужени послодавац није у писаној форми ослободио тужиоца поштовања забране конкуренције, то тужиоцу припада право на исплату накнаде по том основу у уговореном износу.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд није посебно ценио наводе ревизије, имајући у виду да су у ревизији у суштини поновљени наводи истицани и у жалби који су били предмет детаљне и правилне оцене у другостепеној пресуди.

Како је ревизија туженог одбијена као неоснована, одбијен је и његов захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка, док трошкови састава одговора на ревизију не представљају трошкове који су били потребни ради вођења парнице, па је на основу чл. 153. и 154. став 1. ЗПП, одлучено као у ставу другом и трећем изреке.

**Председник већа – судија
Јелена Ивановић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић